Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

POHOD

Velika ideja prodre in se obdrži samo s silo

Letna naročnina znaša 40·— Din. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 1. julija 1933. Štev. 26 — Leto II. IZHAJA VSAKO SOBOTO

Po kongresu Narodne odbrane

Poročila o zunanjem poteku kongresa, ki ga je imela Narodna Odbrana v dneh 24. in 25. VI. 1933 v Banja Luki, so prinesli v širši ali krajši obliki vsi naši dnevniki in si vsled tega to delo lahko prihranimo. Kongres je bil torišče resnega dela, saj je trajala plenarna seja 24. VI. 1933 s kratkim presledkom od 9. ure dopoldne do pol 2 zjutraj, čeprav so si bili vsi delegatje popolnoma složni in so se zavedali pomembnosti svojega dela. Ogromna tvarina, ki jo more in mora nuditi organizacija, kot je Narodna Odbrana, je pač zahtevala največjo pažnjo in resnost, vso to tvarino je plenarna seja natančno predelala ter je bil kongres le slavnostni forum, ki je potrdil zaključke plenarne seje.

Par sličic s kongresa samega. Narodna Odbrana je smatrala za svojo prvo dolžnost, da se pokloni korporativno spominu onih domačinov in Banje Luke, ki so žrtvovali svoja življenja za osvoboditev naroda izpod tujega robstva. Poklonila se je manom velikega Petra Kočića, ter šla nato k priprostim lesenim križem na grobovih mučenikov, ki jih je Avstrija v letu 1916. nagradila z vešali za njihovo ljubezen do naroda in svobode. Na obeh krajih so bile izgovorjene resne besede: »Vi, ki ste že izkrvaveli, počivate lahko v miru, storili ste svojo dolžnost. Mi, Vaši potomci, pa moramo provesti od Vas začeto delo do zaključka. Imamo sicer Jugoslavijo, nimamo pa še Jugoslovanov, imamo vse pogoje, da se razvijemo v močno in bogato državo, imamo pa še preveč ljudi, katerim se noče mirnega in treznega dela, marveč žele razdor med brati, da bi lahko ribarili v kalnem. V boj proti njim, Odbrana!«

Na kongresu je nastopil zastopnik Udruženja naših četnikov, dr. Vukičević Nemanja. V mirnih, treznih besedah, kot se spodobi staremu predvojnemu in medvojnemu četniku, je objavil sklep četnikov, da hočejo delati v bodoče le ramo ob rami z Narodno Odbrano, da so četniki **le orožje Narodne Odbrane**, katerega se more Odbrana poslužiti kadar in kakor hoče. Vihar navdušenja je sprejel to oficielno izjavo četnika Nemanje kot predstavnika onih tihih junakov, ki niso nikdar iskali nagrad in časti, marveč šli mirno v krvavo borbo in žrtvovali na oltar domovine svoje življenje in zdravje. Ta izjava je padla na kongresu Narodne Odbrane, kateremu je predsedoval naš vojvoda Birčanin, sam četnik brez leve roke, sam junak, ki ni iskal hrupne slave, marveč le tihega dela.

Vojvoda Birčanin! Ko se je pojavil naš Ilija v vodstvu Narodne Odbrane, smo začutili vsi njegovi znanci in prijatelji, da je stopil v naše vrste mož, ki ni samo junak v fizičnem smislu, ki ni samo četnik v najidealnejšem smislu te besede, marveč tudi popolnoma sodoben mož z najširšim obzorjem. Mož, ki ve, da mora biti delo nacijonalistov v današnjih časih drugačno, kot je bilo v časih fizičnega razračunavanja in

tudi ve, da se mora baviti nacijonalistični pokret v današnjih časih z vsemi onimi težkimi problemi gospodarskega, socijalnega, kulturnega in nacijonalnega značaja, ki se porajajo dan na dan, vedno v drugi obliki, eden težji kot drugi. Ko je naš vojvoda Birčanin po trdem delu zavzel vodilno mesto v Narodni Odbrani, je bila Odbrana kot preperela zastava, slavna sicer vsled svoje prošlosti, toda ravno zato namenjena za muzej. V krepkih rokah Ilije se vije danes prapor Narodne Odbrane nov in čist, za tem praporom stopa že danes ogromna, še vedno naraščajoča armada nacijonalistov, ki se zavedajo težkih nalog sedanjosti in visokih ciljev bodočnosti ter ne žele prav nič drugega kot žrtev in dela za kralja, narod in državo.

Dne 19. XII. 1931 je plenarna seja glavnega odbora soglasno izročila vodstvo Narodne Odbrane vojvodi Birčaninu, ki ni bil tega bremena in te odgovornosti prav nič vesel. Opozarjal je delegate, da je le skromen kapetan v p. in četnik, da pa potrebuje Narodna Odbrana na mestu voditelja ugledno osebo, ki ima zveze na vse strani in bo s temi zvezami lahko koristila delu in ciljem organizacije. Soglasno so delegatje zavrnili te njegove pomisleke, soglasno so ugotovili, da nacijonalisti ne rabimo »uglednih ličnosti«, marveč le čistih značajev in čistih rok, ki nudijo z vso svojo prošlostjo garancijo za bodočnost in izključujejo baš s svojim delom v prošlosti možnost vsakega sumničenja in vsake odvisnosti v bodočnosti.

Če kdaj, je zadnji kongres Narodne Odbrane na izreden način dokazal legendarno slavo, ki jo je užival vojvoda Birčanin svojčas samo na terenu Južne Srbije in Makedonije, kjer je tekla kri njega in njegovih tovarišev, pa se je razširila danes po vsej državi. Vojvoda Birčanin je postal naš simbol, njegovo ime z njegovo čisto in požrtvovalno prošlostjo je oni svetli ščit, ki so ga dvignili nacijonalisti nad svoje glave in ga bodo držali za vsako ceno in proti vsakemu odporu. Ravno ta odpor visokih gospodov je stvoril iz kongresa Narodne Odbrane oni brezkompromisni in soglasni korpus, ki je postavil na čelo Odbrani ravno Vojvodo Birčanina in nikogar drugega!

Odbranaši! Imamo vojvodo, sledimo mu. On je naš, mi smo njegovi! V njegovi čisti, krepki desnici se vije prapor Odbrane ponosen in borben ter nas kliče v zbor in na pohod! Narodna odbrana ni več samo **slavna tradicija**, ona je postala po zaslugi brezkompromisnih nacijonalistov **borbena sedanjost**, ki hoče in mora neglede na žrtve in brez obzira na levo in desno, zlasti pa brez poklanjanja praznim figuram doseči **jugoslovansko bodočnost Jugoslavije!** Oseba našega vojvode Birčanina nam bodi vzor — kajti on je simbol neumrljive, vedno znova in vedno v novi obliki porajajoče se jugoslovanske nacijonalne ideje. — Pridobivala si je tal korak za korakom, na vseh teh korakih jo spremlja viteška osebnost našega Vojvode —

Bil je kot **vojvoda Birčanin** eden prvih med četniki, ki so rušili turško silo in zastavljali teror UMRO;

bil je kot **Ilija Trifunović** aktivni kapetan one srbske vojske, ki je hitela od zmage do zmage in je niti umik preko Albanije ni mogel vzeti onega divnega zaleta, pod katerim se je zrušila Solunska fronta;

bil je po vojni kot Ilija Trifunović invalid in kapetan v p. v prvih vrstah nacijonalistov. Gledal je z nami vred poln gneva na krokarje, ki so obletavali Jugoslavijo in čakali trenutka, da si jo razdele kot mrhovina. — In ko je bilo vsega tega dovolj, takrat je bilo treba začeti znova z delom pod praporom Narodne Odbrane. — Delo je začeto, čete so stvorjene, naprej do zmage!

Vodi nas, Ilija Trifunović, bodi tudi nam **oni Vojvoda Birčanin**, katerega so se bali nasprotniki, katerega se pa še danes s hvaležnostjo spominjamo vsi naši bratje, ki so živeli pod turškim jarmom, **oni vojvoda Birčanin**, ki je šel brez strahu v borbo za najvišje ideale jugoslovanskega naroda, **oni vojvoda Birčanin**, ki je vodil svoje četnike preko vseh žrtev od zmage do zmage! Vodi nas torej do konca zmage, do velike v resnici jugoslovanske Jugoslavije — Zdravo!

Prvi kongres omladine Narodne odbrane v Ljubljani

V času današnje zmede, ko se iz dneva v dan izpreminjajo pojmi in nazori, ko se pojavljajo nova vprašanja in problemi, mora tudi naša mlada generacija, današnja omladina, budno zasledovati potek dogajanj in si vzgojiti tak značaj, ki bo kljuboval viharjem bodočnosti.

Naš narod je doživljal nebroj razočaranj, politično življenje je pri nas doživelo svoj krah. Ali naj ga doživi ponovno? Današnja družba je gnila; na eni strani preobilje in skrajni materijalizem, na drugi strani beda in brezupna borba za kruh. Eni se duše od prenasičenosti, drugi umirajo od gladu. Kaos! Ali naj to traja večno? Smo mar že tako slabi, da ne moremo upati, da bomo enkrat temu lahko rekli: Stoj!

Bliža se dvanajsta ura, čaša trpljenja bo skoro polna. In čas nas mora najti pripravljene, na borbo in na oživotvoritev tega, kar narodova in naša bodočnost zahteva. Toda tega ne bomo nikdar dosegli, ako bomo upali samo na neko višjo moč, zanašati se moramo v prvi vrsti na svojo pest, na svoje delo. Edino z največjo delavnostjo, požrtvovalnostjo in vztrajnostjo se bo lahko naša mlada generacija vzgojila v borce, Jugoslovene, socialno čuteče ljudi, ki so predpogoj naše bodočnosti. Take ljudi rabi naš narod, država in kot taki bodo koristili tudi samim sebi. Ako bo naša mladina izpolnila to nalogo, potem lahko brez skrbi rečemo, da z njo prihaja nova bodočnost.

Zato moramo tu na vsak način pozdraviti akcijo Omladinskega odseka Narodne Odbrane v Dravski banovini, ki je baš v svrho ustvaritve temeljev take organizacije, ki bi zadovoljevala navedenim smernicam, sklical Prvi Kongres Omladine Narodne Odbrane v Ljubljani, ki se bo vršil v dneh 6., 7., 8. in 9. julija v dvorani Kazine (6. julija: ob 9. uri dopoldne govori in debata o nacionalno političnih smernicah današnje omladine; 7. julija: ob isti uri govori in debata o socialnih smernicah današnje omladine; 8. julija: celodnevni izlet na Bled; 9. julija: ob 10. uri dopoldne svečani Kongres, in istega dne zvečer akademija v čast gostom).

Na navedeni Kongres bodo prispeli delegati iz cele naše domovine. Poleg tega pa prispe tudi lepo število drugih gostov, naj omenim za enkrat samo Ilijo Trifunovića, vojvodo Birčanina, glavnega predsednika Narodne Odbrane in Uroša Bjelića, generalnega tajnika Narodne Odbrane. Samo ob sebi je razumljivo, da bodo Kongresu prisostvovali tudi drugi vodilnejši možje iz našega javnega življenja, voditelji Narodnih Odbran v Dravski banovini itd. Želimo, da bi ta Kongres res izpadel kot manifestacija jugoslovenske misli ter dokaz sile in borbenosti naše mlade generacije. Zato pozivamo tudi vse naše cenj. čitatelje, da se navedenega kongresa po možnosti udeleže, saj so stroški tako minimalni, in s tem sami doprinesejo svoj del k uspehu te prve večje manifestacije naše omladine, ki je sklenila brezobzirno korakati svojo pot do našega smotra. Naj ne bo omladinca, pa tudi starejšega ne, ki ne bi vsaj v nedeljo prisostvoval prireditvam Kongresa in s tem dokazal, da veruje v končno zmago naše ideje. Rabimo borcev, neomajnih, trdnih, mladih in neizrabljenih sil. Zato naj velja prihodnji teden, posebno pa v nedeljo, geslo: **Borci! Jugosloveni! Omladinci! V Ljubljano — Zbor!** Pokažimo, kdo smo in kaj hočemo!

Vsak udeleženec Kongresa ima pravico na četrtinsko vožnjo iz svojega kraja v Ljubljano in nazaj. V to svrho dobi pri Krajevnem odboru Narodne Odbrane ali pa direktno pri Omladinskem odseku — Banovinski odbor, Ljubljana, Mestni trg 13/II. potrebno objavo. Pravico na udeležbo imajo vsi omladinci in omladinke do 28. leta starosti, brez ozira na to, da li so člani Narodne Odbrane ali ne. Poleg tega pa ima pravico na udeležbo tudi vsak starejši član N. O., ki pa mora imeti s seboj potrdilo, da potuje kot delegat svoje krajevne organizacije odnosno poverjeništva N. O. Oni udeleženci, ki se udeleže celega Kongresa, plačajo Din 80·— za popolno oskrbo za časa kongresa (kosilo, večerja vsak dan, prenočišče, izlet na Bled in hrana na Bledu), te prijave pa sprejema do torka samo še Banovinski odbor v Ljubljani, ker je drugje prijavni rok že zaključen. Oni udeleženci pa, ki se ne bodo posluževali v Ljubljani nobenih ugodnosti na skupne stroške (hrana, prenočišče, izlet na Bled) odnosno

se udeleže samo nedeljskih prireditev kongresa, pa lahko dobe prijave pri svojih krajevnih odborih N. O. ali pa direktno pri Banovinskem odboru v Ljubljani do 7. odnosno 8. julija t. l. Taki udeleženci plačajo samo Din 5·— ob priliki prejema prijave, oziroma ako zanjo pišejo Banovinskemu odboru, plačajo predhodno isto vsoto v korist čekovnega računa št. 15.036 in pošljejo skupno s pismom odrezek kot dokaz, da so odgovarjajočo vsoto res vplačali, nakar bodo dobili objavo za 75% popusta. — **Banovinski odbor Omladinskega odseka Narodne Odbrane v Dravski Banovini.**

Vera in nacionalizem

Pri obravnavanju vere v zvezi z nacionalizmom moramo točno ločiti vero od veroizpovedi. K veri se zateče človek tedaj, ko mu v njegovi borbi za obstanek odpovedo vsi človeški pripomočki. K veri se koncem vseh koncev zateče tudi človek-izobraženec, ki so mu prirodni zakoni več ali manj znani. Če bi bila svetovna uganka lahko razrešljiva, tedaj bi bila že davno rešena in ne bi čakala, da bi jo ravno mi razrešili. Zato pride tudi najbolj zagrizeni astronom in matematik na koncu svojih težkih in nepreglednih računov do zaključka, da kljub svoji bistri glavi in globoki umnosti malo ali prav nič ne ve. Nujno je, da se mora tudi tak pametni mislec končno le zateči v naročje tolažljive vere.

Do tega prepričanja so prišli ljudje že v vseh vekih človeške zgodovine in že na vseh koncih in krajih sveta. Zato je vera nekaj splošnega, nekaj skupnega vsem ljudem na zemlji. Ker so ljudje istočasno razmišljali v vseh delih sveta, so istočasno nastale različne razlage nerazrešljivega smisla našega življenja, nastale so različne veroizpovedi. Čim bolj so ljudje prodirali v prirodne zakone, tem bolj se jim je svetovna uganka po njih mišljenju odkrivala. Nekateri so postali še celo tako naduti, da so vero popolnoma zavrgli, češ, da je vera samo za neizobraženo, nepoučeno in primitivno ljudstvo. Toda ni tako. Slednjič so pa le prišli do spoznanja, da so se le nekoliko preveč domišljevali in so se v nemoči svojih čutov vrnili zopet k veri.

Vera je torej last nas vseh na zemlji, seveda v različnih krajih različno izpovedana. Nesmisel je torej boriti se proti veri prebivalstva. Nekaj drugega pa je, kadar se hoče gotova skupina ljudi prilastiti verskega mišljenja gotovih ljudi, izvajati nad njim nekak verski monopol. Ti ljudje gotovo nimajo pri tem dobrih namenov. Pod krinko njihove edino zveličavne veroizpovedi terorizirajo ubogo ljudstvo, ter ga zavajajo često do zločinov, ki škodijo skupnosti. Kdo so ti ljudje?

Nositelji vere odnosno gotove veroizpovedi ali prav za prav njeni predstavniki so duhovniki ali svečeniki. Ti ljudje propovedujejo vero in opominjajo ljudstvo, naj ne pozabi, da bo koncem vseh koncev le enkrat stalo pred nedoumljivo uganko gotove smrti. Ljudstvo ima v nje neomajno zaupanje in je vse njegovo delovanje v najtesnejši zvezi z njihovimi nasveti in propovedmi. Vera, duhovnik in ljudstvo so zategadelj nerazdružljivi pojmi in vsak, ki ima opraviti z ljudstvom, ima istočasno opravka z njegovo vero in s predstavniki ljudske vere. Preko tega ne more noben politik, noben narodni gospodar.

Tudi mi nacionalisti smo neke vrste politiki in zato moramo pri svojem udejstvovanju računati, da imamo poleg ljudskega blaga opraviti še z vero tega ljudstva, predvsem pa s predstavniki veroizpovedi tega naroda. Človeška narava je taka, da stremi za čim več posvetnimi dobrinami in za neomejeno oblastjo. To dvoje se nekemu tem bolj veča, čim večje zaupanje uživa v narodu. V takih trenotkih se tak človek le često spozabi, da je »človek« ter se v njem vzbude »bestijalni« instinkti. Tudi duhovnik je človek, tudi on je pod kožo krvav, tudi on se v neomajanem zaupanju, ki ga uživa med ljudstvom, spozabi in se v njemu zbudi poželjenje po posvetnih dobrinah, po časti in po neomejenem vladanju. Čim dalje časa deluje tak duhovnik, odnosno taka duhovniška kasta, med narodom, tem bolj pada v te človeške grehe in pozablja svojega pravega poklica, da je svaritelj ljudi pred grehi in njihov tolažitelj v nesreči in nevednosti.

Toda kakor vedno v prirodi se tudi tu pojavijo protisile, ki streme, da uravnovesijo ravnotežje, ki se je porušilo v ljudskem življenju. Eno tako protisilo predstavljajo gotovo tudi nacionalisti. Pri tem pa njihovo delovanje zavzema dvojno smer. Eni in — večina njih — se poslužuje najradikalnejše metode, češ, vera in neznanje je vsemu temu krivo. Zato proč z vero! Če vere ne bo, tudi duhovnikov ne bo! Namesto vere naj zavlada čisti razum! Tako delujejo tudi najbolj ekstremni radikalci — komunisti. Toda vsi ti kruto, kruto grešijo. Sami si žagajo vejo, na kateri sede. Pozabljajo, da so oni sami podvrženi verskemu čuvstvovanju. Vse njihovo delovanje bo brez uspeha. Zato nam je priča zgodovina. Vsa borba poganov proti krščanstvu je bila brez uspeha.

Priznavamo, da je treba tu nekaj popraviti, da tu ni nekaj v redu. Toda treba je zgrabiti na pravi strani. Pustite vero ljudem in obrnite svojo ost samo proti nevrednim predstavnikom vere. **Vredne in zaslužne duhovnike pa moramo spoštovati in visoko ceniti.** Nevredneže moramo odstraniti, na njihova mesta pa moramo postaviti ljudi, katerih duša in notranje življenje je sveto in čisto in ki so pravi dušebrižniki in pravi prijatelji naroda. **Takih duhovnikov nam treba, takih duhovnikov nam manjka.** Ne proti veri, ne proti duhovnikom, samo proti nevrednim nositeljem in predstavnikom vere mora biti usmerjena naša borba.

Vse, kar je znotraj mej države, je **posredna** last države. Zato ima država popolno pravico, da pazi, kaj se godi z njeno lastnino. Ker tvorimo vsi državljani državo in seveda tudi duhovniki, ker imamo vsi državljani dolžnosti in pravice do države, ker moramo zaradi obrambe čuvati naše vrhovno državno vodstvo, da nas ono potem čuva pred zunanjimi sovražniki, ima zato vrhovno državno vodstvo pravico, da pazi na delovanje vseh državljanov. Pri tem niso izvzeti niti duhovniki. Tudi oni so podvrženi vrhovnemu državnemu vodstvu, tudi oni morajo delati za procvit in dobro države.

Ker uživa duhovništvo neomajno zaupanje med narodom, smatra, da je ono poklicano, da ga vodi. Ni pa tako. Ono je le v službi države in mora biti zato podrejeno vrhovnemu državnemu vodstvu. Dolžnost države je tudi, da strogo pazi, kako se ti cerkveni uradniki med narodom obnašajo. Mnogi propagirajo ločitev cerkve od države. Toda to ni prav. Cerkev mora biti z državo v tesni zvezi, toda država mora biti vedno nad cerkvijo. Država mora paziti, kdo se postavlja na čelo cerkvenim občinam in kdo vzgaja bodoče duhovnike. Predvsem mora država paziti na to, če se dotična veroizpoved ne ujema z državnimi mejami, če je dotična veroizpoved razširjena na več držav. In še bolj, če se vodstvo dotične veroizpovedi nahaja izven državnih mej. V zadnjem slučaju so državljani kaj ponosni, če se cerkveno vodstvo močne veroizpovedi nahaja v njih državi. Duhovniki v taki državi često postavijo cerkvene interese nad državne (**seveda, ker interesi njih države niso v nevarnosti**) in skušajo dobiti oblast tudi nad verniki drugih držav. Če tedaj duhovniki v teh državah niso **državno zavedni**, obstoja nevarnost, da izdajo, veroizpovedi na ljubo, državne interese.

Zato mora država vršiti neizogibno kontrolo nad vsem duhovniškim delovanjem, duhovnike mora podvreči vsem svojim zakonom in jih v slučaju nezakonitosti disciplinarno kaznovati. Duhovniki morajo biti državno zavedni, morajo biti nacionalni. **Take duhovnike treba postaviti na čelo cerkvenim občinam in jim dati vzgojo otrok v roke. Država mora torej tesno sodelovati s cerkvijo, podpirati vero državljanov v Boga, ne uničevati najsvetejših čuvstev posameznika, vendar pa mora biti vse to državno zavedno nacionalno usmerjeno.**

Londonska konferenca

Svetovno gospodarsko konferenco v Londonu ne moremo smatrati kot neki posebni pojav, kajti ona je v neposredni zvezi s svetovno vojno. Če bi ne bilo vojne, bi ne bilo niti krize. Po vojni se je pojavil problem reparacij, kakor tudi težko vprašanje medzavezniških dolgov.

Povojno življenje je padlo v težko krizo samo zaradi vojne, reparacij in dolgov. Kaos je povečal tudi katastrofalen padec cen in v zvezi s tem je prišlo tudi do podiranja sistema, zgrajenega na zlati podlagi.

Na konferenci se rešujejo vprašanja reparacij in dolgov. Pripravljalni odbor strokovnjakov v Ženevi je izdelal 20. januarja t. l. dnevni red, ki pa je bil na sestanku v Washingtonu, od aprila do maja, izmenjan in predelan tako, kakor je bil kasneje objavljen v dnevnikih.

Na konferenci se razpravlja o denarnem nivoju cen, kredita in trgovine. Težišče londonske konference se omeji torej na nekoliko problemov: 1. na problem denarja in kredita; 2. na problem privatnih dolgov in na oživljenje kapitala in 3. na problem obnove mednarodne trgovine. Vprašanja reparacij, vojnih dolgov in razorožitve — glavni činitelji svetovne ekonomske krize — ne pridejo na dnevni red. Reparacije in vojni dolgovi so v najtesnejši zvezi z denarnim in ekonomskim problemom. Po gotovih znakih se sodi, da se bo tudi o teh vprašanjih razpravljalo paralelno, toda ločeno od splošnih diskusij konference.

Po tem načrtu dela je svetovna gospodarska konferenca v Londonu v zvezi in nadaljevanje mednarodne finančne konference v Bruslju leta 1930, iste konference v Genovi leta 1922 in mednarodne konference v Ženevi leta 1927, ki jo je odločilo Društvo narodov v septembru leta 1925. Mednarodna konferenca v Ženevi je bila razdeljena na sekcije za trgovino, industrijo in poljedelstvo. Te sekcije so dobile svoje pododbore, ki so proučavali splošna vprašanja, problem poljedelskega sodelovanja in poljedelskega kredita.

Referati in razprave so dovedle do teh uspehov: Konferenca je razpravljala ekonomska vprašanja samo z vidika miru in prosperitete v svetu in je našla, da je celokupno težišče vseh gospodarskih problemov in svetovne krize samo v »težkem bremenu vojnih dolgov«.

Komisija za trgovino je predlagala svobodo dela in poslov. Toda strokovnjaki so trdili, da svobodna trgovina ni v principu »libre echange«, temveč v prepovedi in v oviranju uvoza. Izvoz se mora ukiniti. To se je tudi zgodilo. In kriza se je — poslabšala.

V pogledu tarif je bila izdelana carinska postavka, da mora biti stabilnost zavarovana in stalna. Ravno tako se je predlagalo, naj se trgovski ugovori zaključujejo za dolgi niz let... Mnogo dobrih in koristnih priporočil in nasvetov je dala ta konferenca, toda od vsega tega ni videl nihče kake koristi: ves gospodarski svet je padel in pada v vedno večjo bedo.

Vojna je ustvarila dve vrsti svetovnih finančnih obvez. Prvo skupino obvez so po dogovorih o miru sprejele **Centralne sile.** V drugo skupino svetovnih finančnih obvez pridejo medzavezniški dolgovi. Vzrok teh dolgov tiči v skupnem finansiranju vojne.

Medzavezniški dolgovi so razdeljeni v štiri dele: 1. obveze zavezniških vojskujočih se držav napram Veliki Britaniji; 2. recipročne obveze Francije in Vel. Britanije; 3. Dolgovi Vel. Britanije in Francije Zedinjenim državam in 4. dolgovi kontinentalnih zavezniških držav Zedinjenim državam.

Ti dolgovi se zvrstijo še v dve grupi, na dve glavni zavezniški sili: na francoske in britanske dolgove Zedinjenim državam. Francija je svoje dolgove Angliji razdelila na »trgovske« in »politične«. Trgovski dolgovi so bili likvidirani s sporazumom v marcu 1928 v vsoti 72 milijonov funtov šterlingov. Politični dolgovi so razdeljeni po različnih kalkulacijah s 5%. Na podlagi tega sporazuma je Francija uradno objavila: »Če v teku enega leta ne dobi Francija od Nemčije potrebnih 5%, kakor je predvideno po Dawesovem načrtu, tedaj ne bi mogla izvršiti svojih plačil Angliji. Napram Ameriki je Francija uredila svoje dolgove že l. 1926 v vsoti 4025 milijonov dolarjev.

Britanski dolgovi, napravljeni v Ameriki, so bili urejeni že v decembru 1922. Znašali so 4.074,818.558·44 milj. funtov šterlingov, interesi 529,309.727·30 milijonov.

Angleška vlada je izdala v zvezi s temi dolgovi bone, ki nosijo obresti in amortizacijo za 62 let. Obresti se plačajo 15. junija in 15. decembra s 3% in 3½%.

Francija priznava brez nadaljnega svoje obveze napram Angliji in Ameriki. Toda njena odplačila so v zvezi z odplačili nemških reparacij. V Franciji so imeli vojni dolgovi skupni cilj, vendar pa bo temu cilju Francija služila samo v toliki meri, v kolikor bo Nemčija odgovarjala svojim obvezam.

Velika Britanija vztraja na stališču, da se medzavezniške dolgove uniči. Toda zaradi stališča Amerike, zahteva, da se ji plača vsota, ki jo že dolguje Zedinjenim državam.

Zedinjene države smatrajo dolgove, ki so jih dale evropskim državam, kot svobodne operacije. Sporazum o ureditvi teh dolgov je zamišljen po plačilni zmožnosti poedinih dolžnikov — držav. Odplačilo glavnice je postavljeno kakor neodstopljiv pogoj. Zameče se tudi formalno uničenje vojnih dolgov.

11. novembra 1932 je francoska vlada poslala ameriški vladi noto v zvezi s Hooverjevim moratorijem. To noto so podprle Vel. Britanija, Belgija, Poljska in Čehoslovaška. Amerika je še vedno vztrajala na stališču, da se vprašanje vojnih dolgov ne pretresa zopet znova. Amerika je pripravljena, da se ponovno »razišče splošna situacija«, da se omogoči obnova in stabilizacija denarja, kurza, da se poživi trgovina in da se dvigne cene.

Tako so se postavili prvi temelji delu svetovne gospodarske konference v Londonu, ki bo delovala preko vsega leta. Po želji Amerike je vprašanje vojnih dolgov in reparacij odpadlo z dnevnega reda te konference.

Za našo Jadransko stražo

Jadranska Straža je vznikla kot izraz najbolj sodobne in najnujnejše potrebe narodnega življenja. Priroda in odpornost našega Primorca je dala naši mladi državi naše največje narodno blago, našo obalo, ki je ena najlepših na svetu in po svoji členovitosti in dolžini nudi našemu narodu najlepše pogoje za miren in srečen napredek in ekonomsko dobrobit. Toda tej narodni imovini preti velika opasnost. Z ene strani pohlepni tujec, ki ve, koliko je vredna naša obala in ki hoče, da postane na našem morju neomejen gospodar, na drugi strani pa naša domača neinformiranost, radi katere se često opuščajo največji interesi narodne odbrane, delavnosti in napredka našega Primorja.

Proti enemu in drugemu se Jadranska Straža bori in dela od leta do leta vedno bolj živahno in uspešno. Napade tujca odbija s kulturno propagando, z jačanjem narodne zavesti in s podpiranjem naše vojne in trgovske mornarice ter ribarstva — domačo neinformiranost pa razpršuje z izdajanjem svojega glasnika »Jadranska Straža«, almanaha »Jadranska Straža«, žepnih in ribarskih koledarjev »Naš mornar«, mladinskega glasnika »Mladi Stražar« in velikega števila brošur, albumov, razglednic, umetniških slik in prilog, dalje s ferjalnimi, mladinskimi letovišči na Jadranu, z izleti po morju, s predavanji in mornarskimi dnevi v notranjosti, s kino in skioptičnimi predstavami itd. itd. Poleg tega Jadranska Straža upa, da bo v najkrajšem času si ostvarila svoj prvotni cilj, da pokloni eno šolsko ladjo naši vojni mornarici.

Vse to delo zahteva velikih moralnih in materialnih sredstev. To delo, ki ga je Jadranska Straža tako lepo in krepko pričela, ne sme pustiti, da oslabi. Na drugi strani Jadrana je jadranska propaganda v polnem teku, od leta do leta vse bolj jaka, brezobzirna in nam vedno bolj nevarna. Italijani so ustanovili zelo veliko število društev za širjenje tako zvane jadranske zavesti, t. j. govorimo odkrito, za odvzemanje tujega t. j. našega Primorja. Poleg predvojne **»Lega Nazionale«**, **»Lega Culturale«**, ki širi tudi v Dalmaciji propagandistično delavnost na najširši podlagi, in poleg starega znanega propagandističnega društva **»Dante Alighieri«**, so se ustanovile predvsem po vojni v Italiji sledeče nacionalne organizacije:

»Pro Dalmazia«, **»Coscienza Adriatica«** (Jadranska zavest), **»Pro mare nostro«** (Za naše morje), **»Comitati di azione dalmatica«** (Odbori za dalmatinsko akcijo), ki jih ustanavlja po vsej državi **»Associazione volontari di guerra«** (Združenje vojnih dobrovoljcev), **»Gruppo di Azioni Dalmazia per le scuole italiane«** (Akcijski odbor za ustanavljanje in podpiranje šol v Dalmaciji), **»Società Dalmatica di storia patria«** (Dalmatinsko udruženje za domovinsko zgodovino), Udruženje **»Niccolo Tommaseo«**, **»Udruženje dalmatinskih iredentistov«**, ki se formirajo po vseh večjih mestih Italije, različna sportna društva, ki nosijo ime **»Dalmazia«** in mnogi **»Comitati di Giovani«** (Omladinski odbori). Vse te organizacije podprte od polslužbenih udruženj **»Lega Navale«** (Pomorska liga), **»Ente nazionale Adriatico«**, **»Garibaldi«**, Ljudskih univerz in mnogih drugih, ki jih je težko našteti. Vse te so se postavile v službo italijanske nacije za propagando, in vse imajo nalogo, da razvijajo pomorsko jadransko zavest, ki ji je končni cilj uresničenje večnega zgodovinskega prava Italije, da si prisvoji vse Jadransko morje in našo Dalmacijo in da pretvori potem Jadran v italijansko jezero.

Mi imamo samo našo Jadransko Stražo. Z njo bomo rušili podtalno rovarenje in delovanje z one strani. Zato je potrebno, da v tem delu Jadranske Straže sodeluje ves narod, vsi sloji in vsi kraji naše države.

Vse, kar je prav

Gospod urednik! V nekem ljubljanskem tedniku odgovarja nekdo na vaše pripombe k profesorskemu zborovanju in piše o ljudeh, **ki so »trpeli l. 1918.«** Najbrže misli med temi ljudmi tudi samega sebe. Pod tem trpljenjem menda razume t. zv. **deklaracijsko gibanje.** Za božo voljo, kakšne zasluge! **Ako hočemo govoriti o žrtvah in trpljenju, je pač treba poseči nazaj v l. 1914, takrat, ko so vojni hujskači pomagali z denuncijacijami našim rabljem. O žrtvah in trpljenju more govoriti Srbija, Bosna in Hercegovina — posebno pa srbska vojska. Pred temi žrtvami in njihovim delom, — ki se imenuje Jugoslavija sklonite glavo in ne delajte sebe za nekake mučenike, če ste podpisali majniško deklaracijo l. 1918.** takrat, ko so že na višjih mestih v Avstriji samo še na videz zadrževali vse to, kar je moralo priti, ker je bilo vse to že davno izbojevano na bojnih poljanah in v diplomatskem svetu. Tam je padla odločitev, tam so padale žrtve. **Z vsem, kar so ti gospodje, — ki so danes po večini Samoslovenci — delali za zmago Jugoslavije v l. 1918., so komaj popravili to, kar so zagrešili l. 1914/15. Naš narod je bil pred vojno že tako pripravljen za veliko odrešenje, da bi bil popolnoma prav razumel vse dogodke, če ne bi bila bivša SLS razvila ono strašno protisrbsko agitacijo, ki je — pod pritiskom dogodkov odtujila naše ljudstvo oni ideji, ki jo je sprejelo že v balkanski vojni.** Deklaracijsko gibanje leta 1917/18 je dalo le novega duška že pred vojno izbojevani ideji, ki je med tem zmagala tudi na bojnih poljanah in v zunanjem svetu. Na Dunaju so vse to dobro vedeli, zato so dopustili majsko deklaracijo, ki je bila taktična poteza čeških politikov in zasluga čeških pisateljev. **Zaradi te deklaracije ni bil nihče ne obešen ne ustreljen. Edina »žrtev« je bila, če jo je kdo podpisal. To pa je storilo na tisoče naših žena.** V onih težkih časih je bila to nekaka akcija, da se je pozabilo na lakoto in druge stvari, ki se jih je država še bolj bala. **Za to deklaracijo so naši vodilni domači politiki položili svoj račun in so bili bogato poplačani. Deset let so bili skoraj neomejeni gospodarji Slovenije.** Jugoslovanstva iz l. 1918. so vzeli toliko s seboj, kolikor so ga potrebovali. **Če se je zdelo, da jim več ne nese, so ga zavrgli.** To se vidi tudi sedaj, ko ga je čas uresničevati. Kako se ga branijo! In zakaj? Zato ker ni več samo beseda, ampak dejanje. **Pravijo, da je jugoslovanstvo iz l. 1918. različno od sedanjega...** Da, sedanje zahteva dela in žrtev, l. 1918. ga ni zahtevalo. Bilo je naravna narodna zahteva! **Med temi žrtvami pa ni slovenstva, ki ga jugoslovanstvo ne uničuje, ampak pospešuje.** Res je, da je bistvo sedanjega jugoslovenstva pravilna razpredelitev in razvrstitev treh kulturnih svetov, ki naj se pravilno urede tako, da drug drugega ne uničujejo, ampak izpopolnjujejo. **Zato ne razumemo, zakaj ste proti njemu?...** Žalostno je, če celo inteligentni ljudje pravilno ne presojajo naše najbližnje zgodovine. **Treba je pred vsem dogodke prav oceniti, potem ne bo zmešnjav. Govoriti o slovenskih žrtvah l. 1918. in iskati morda zanje celo plačila, je smešno pri misli na žrtve onih, ki so to leto naše svobode izbojevali in pripravili.**

Kar se tiče pripombe, čemu mi jugoslovanski nacionalisti pišemo o »samoslovenskem« jeziku, moramo priznati, da je to naš edini pismeni jezik, **ki ga obvladamo, kar je najboljši dokaz, kako malo je jugoslov. nacionalizem nevaren slovenskemu jeziku. Nevaren je le onim, ki za slovenstvom skrivajo druge namene, kar bi bilo nemogoče, če bi se bili l. 1918. res iz pravega prepričanja žrtvovali za — jugoslovansko državo!**

Z obhodov

Bled

HEIL, HITLER!

Pretekli teden sedim v neki gostilni blejske okolice. Prijazni gostilničar odpre radio, nakar se začuje govor iz Berlina. Še ni minula minuta govora, ko začujem klice: »Heil, Hitler!« Ti klici pa niso prihajali iz Berlina, temveč iz sosedne sobe. Pogledam skozi kuhinjsko okence, za mizo sedita gozdar blejske šumske uprave in neka uradnica Golobove tovarne v Vintgarju, ki kramljata v nemščini. Gospoda zove natakarico in ji naročuje v tujem jeziku čaj.

Ko sem se drugega dne na Bledu zanimal, kdo je tamkaj v državni službi, ki govori najraje nemško, so mi povedali, da je to neki gozdar Stros, ki je bil leta 1922 odpuščen iz službe, toda zopet sprejet.

Državni šumski direkciji v vednost, Golobovi tovarni v odločitev. Dovolj je naših ljudi brez kruha!

Mokronog

Ko sem v eni izmed zadnjih številk »Pohoda« čital članek iz Mokronoga, me je k istinitosti članka dognal neki zelo ugledni gospod, ki se je najbolj razburjal nad njim, češ, naj le počakajo par tednov, bomo videli, kdo bo potem nacionalist, kdo odbranaš.

Čutil sem se prizadetega, dasiravno ne vem, koga je direktno mislil ta strašni mož. Zakaj se razburja, jaz nisem v članku videl ničesar, kar bi ga lahko vznemirjalo. Z glavo skozi zid se ne da, dragi moj, morate pač vzeti v roke kaj boljšega, pljuvanje na konce Vaših prstkov, nas ne zastraši, mi hočemo odkrito borbo. Torej na dan!

Odgovarjam pa vsem, ki mislijo enako s tem gospodom, da mi nikogar ne vodimo, mi nikogar ne kličemo k nam. Vas pa sploh ne maramo, tudi če bi hoteli, preveč hlapčevski ste, sedlarje imenujem take, ki se presedajo z enega stola na drugega. A mi gremo z vzdignjenimi glavami, ravnih hrbtenic naprej za lepo idejo nacionalizma, za idejo odbranašev. Ne da se napisati ta misel, kdor je naš, jo čuti v srcu. Močni smo, četudi mislite nasprotno, z železno voljo se hočemo obdržati in pokazati, da znamo braniti to, kar so nam drugi začeli graditi.

Še malo gospodje, in tudi pri nas bo zasijala edinica odbrane, potem šele bomo pazili na Vas, potem šele občutite železno pest nacionalista, ki danes budno pazi na vsako Vašo besedo, tudi Vas bo zadela, če tudi se skriva za znakom plemenitosti le mržnja in srd na vse, kar je naše. Vas, gospodje, danes kvečjemu vodi lahko še napuh in to, kar se da pokazati s palcem in kazalcem. — **Eden, ki tudi ve, kdo ste!**

*

O priliki naraščajskega zleta, naša žalostna kukavica ni našla za potrebno, da deset tisočim, naraščajnikom in množici naših bratov Čehoslovakov nudi nekaj slovanske glasbe, ki je imamo v toliki izbiri in tako bogato lepe. Opoldne, ko smo vsi pričakovali, da nam nudi ljub. radio postaja nekaj, kar bo razveselilo naše brate, ki so stali pred mikrofoni, da slišijo lepoto naše pesmi, so nam servirali sam nemški šund, same nemške pesmi. Temu se v resnici lahko reče profanacija domače godbe. Kakšen občutek so imeli ti mladi nacionalisti, prežeti o ideji skupnosti, ko so slišali to. Radiouprava naj končno prične vendar že enkrat upoštevati narodno vzgojni pomen te ustanove in v zavesti odgovornosti, ki jo ima pred državo, vrši svojo dolžnost. Tako važen dogodek kot je bil ta zletni dan pač ne more ostati brez vtisa na program radio oddajne postaje. **I. G. M.**

Črnomelj

Črnomelj, industrijsko mesto, ima veliko lesno industrijo; velike tri parne žage, livarno železa, dve veliki žagi na vodni pogon, premogovnik, daleč na okrog znan radi svoje kvalitete premoga, odlična vrsta tega premoga je znana tudi v inozemstvu; žalibog, da ni v rokah podjetnih ljudi. Danes bi Črnomelj tekmoval z amerikanskimi naselbinami, ki so v par desetletjih postale veliki centri industrije.

Imamo tri velike denarne zavode »brez denarja«. Imamo vode dovolj ali nam manjka kopališče, Metlika brez vode ima pa svoje kopališče na Kolpi, a Črnomelj?! Naša gradbena industrija je popolnoma zaspala, kljub temu, da imamo opekarno, ki lahko tekmuje z velikimi te vrste industrijami, samo je premalo odjema. Neki meščan je imel že pred več meseci pripravljen ves materijal za zgradbo nove hiše, ali tesnogrudnost nekih je tudi to zgradbo preprečila, tako da je moral pesek iz svojega stavbišča odvoziti. V splošnem pa bi mogel reči: »če bi bili zavist in nevoščljivost mrzlica, bi se tresel ves Črnomelj«. Istinovič.

Celje

V TRGOVINI WEREN

(Vstopi vitka gospodična, hčerka vodilelja).

Sotrudniki in blagajničarka: (enoglasno in uslužno) Klanjam se gospodična; sluga pokoren; kaj želite; izvolite, prosim, gospodična...

Bodoča narodna dama: (ne reče ne bev ne mev, gre svojo pot in se ustavi) Ich bitte, ich möchte haben...

V KAVARNI IN POVSOD

(Osebe: Razen enega sami naši ljudje)

Hrvatica: Danes je ipak lijepo vrijeme.

Primorka: Ja hajte ist zer šen.

Dalmatinec: Nadajmo se, da će tako ostati.

Inozemec-Nemec: Jaz tudi mislim tako.

Primorka: Ih cvajfle zer.

Hrvatica: Ja warum denn?

Primorka: Abr es virt peštimt regnen.

Hrvatica: Nun so soll es regnen.

Rus: Meni je vse eno.

Mož: Lass' nur sein; es muß regnen.

NA NOGOMETIŠČU

Prva polovica: Fuj, cifiks, madona, butelj, driblaj, hudič, porko, avt, faul, živjooooo: živjooo, živjoo, živjo.

Druga polovica: vosu, oštja, fiks koleno, dampobuč, ksiht butasti, hou, fuuuuj.

PRIREDITEV

Znano je, da se celjsko nemštvo, oziroma tisto, kar se ima za nemško, že ves čas po prevratu izogiba Celjskega doma, bivšega »Deutsches Haus«. Najhujše je sprememba lastništva šla na živce našemu dobremu znancu advokatu dr. Walterju Rieblu. Vedno misli na to nesrečno hišo, in ker mu gre zmerom po glavi, se mu je zadnjič pripetila smešna pomota. Nemci hočejo imeti 8. julija neko prireditev, h kateri pride z Dunaja predavatelj Mell. In gospod dr. Riebl se vsede, pa prijavi oblasti, da bo tista prireditev v dvorani kina »Union«, ki je v Celjskem domu. Ko smo to čitali, smo debelo gledali, in gotovo tudi avtor te zmote, ki je med vsemi svojimi najbolj »aufrecht«. Seveda je reč takoj popravil. Sedaj bo prireditev v dvorani kina v Skobernetovem hotelu. To ugotavljami, da je nekateri naši ne bi zamudili.

KRIŽEMKLJUKCI

Sedaj je dognano, da imamo tudi v Celju organizirane križemkljukce. Na gimnaziji je na primer nosil križemkljuko sedmošolec Mraulagg, ki mu jo je vzel slovenski sošolec, ne da bi bil to sporočil ravnateljstvu. Za mladega Hitlerjevega pobornika so se potezali njegovi nemški tovariši Vidmar, Skoberne in Ržimek, čigar očetu je izposloval slovenski odvetnik državljanstvo, dasi se vseh dvajset let, kar je pri nas, ni naučil našega jezika.

MUSSOLINIJEV POZDRAV

ki ga je posnel Hitler za svoje ljudi, smo opazili na celjskih tleh. Naši hitlerjevsko orijentirani someščani, tudi ženske, si oddaleč iztezajo roko za pozdrav. Ker je naša oblast ne iztegne, jo bomo morali iztegniti — mi.

POGLAVJE O KLAVIRJIH

še ni končano. Pribili smo, da hodi agent Würschinger (tvrdka Brüder Würschinger, Wien) po Celju in v drugih naših krajih, ter ponuja instrumente, ki jih ima v zalogi stara naša domača tvrdka M. Ropas, Celje. Tujec ponuja popolnoma enake instrumente iste znamke, ampak zahteva zanje več nego domačin. Zadnjič je prodal enega za tritisoč dinarjev dražje narodno zavedni in delavni stranki. Seveda, agent mora na potovanju živeti in še kaj zaslužiti; zato je dražji. Čujemo, da ga strankam za provizijo priporočajo domači ljudje. — Sedaj se je pa še pojavil neki Brunnmüller z Dunaja, ki popravlja in ubira klavirje. Tudi njega strankam baje priporočajo strokovni krogi, ali čisto po nepotrebnem. Saj je dognano, da je lastnik tvrdke M. Ropas na Dunaju leta 1908 konkuriral z 38 tekmeci v ubiranju in uglaševanju klavirjev, in je dobil — prvo oceno. A tudi neglede na vse to nikakor ne gre, da bi naš človek plačeval davke in bil za vsako dajatev tu, tujec bi pa služil in šel domov trosit pri nas nabrani denar.

KDO JE TISTI?

»Deutsche Zeitung« piše pod naslovom »Narodno mišljenje za lastni žep« to-le: »V naši banovnii izhaja časnik, ki mu je edina naloga, pod pretvezo, da zastopa narodne interese, na skrajno podel način z izmišljenimi zgodbami napadati osebe, ki temu nasilniku (Revolverblatt) ne ugajajo. Slučajno pa je redaktor tega lista tako po strani tudi zastopnik za stroje za računanje. Izmislil si je čudno taktiko izsiljevanja, da bi imel od svojega zastopstva čim več koristi. Hitro potem, ko je osebe, ki se mu zdijo petične, v svojem listu napadel, se oglaša pri njih kot agent, ker misli, da si jih je naklonil za kupčijo. Tu in tam se je spekulacija njegovi denarnici v prid res obnesla. Pogoj za posel je samo, da kupca ne nadleguje več v svojem listu. Radi bi čuli, kako sodi o malopridnosti takega mišljenja (Gesinnungslumperei) ostali naš slovenski tisk, ki je moralno brez graje.«— Prav radi ugotavljamo, da je tako postopanje grd škandal. Dobro bo, da »D. Z.« imenuje tistega človeka in pa stranke, kjer je izsiljeval.

SONCE BREZ PEGE

(Z izleta na Jezično polje)

Do polja pod homom je hudo doga pot. Ker je sonce opodne vroče pripekalo, smo si vzeli velik čon in smo zaveslali po Kopi. Naš čonar je grebel z vesli vodo, da je čon kar tako pozel po gladini.

Pripovedoval nam je, da je bilo tu včasi pono vokov, pa so jih ugonobili ali pregnali lovci, ki jih je bilo za cel pok zbranih. Sedaj je pragozd razredčen in izkrčen; na jasi smo videli, da se paseta krava in vo. Pastir se naslanja na ko in se dogočasi, ako ne moze krave. Včasi pa opazuje postoke, ki letajo okoli stopa.

Ko smo se tako vozili v čonu je čonar začel trditi, da ga bolijo koki, ter je kocal, češ da ga stiska v gotancu. Pomikali smo se počasi kakor pož. Veslar je bil redkih besed. V gozdu smo čuli gočati goloba, pa žona je nekje tokla s kljunom po žlamboru in si dobla luknjo. Nekdo je omenil, da je v bukovju mnogo tostih pohov, ki se imenujejo tako po narodnih kapah, in imajo pono boh.

Narod je tod ubog. Mleko mu dajejo koze, ki vse pogrizejo, da je svet čisto go. Od ovc pa imajo ljudje vono, da si delajo obleko kakor Bogari. V hiši imajo mizo, klop in sto, pa strašno dogov, da točijo bridke soze. Govorijo ne radi; skoro vsak se zavija v mok. Niti kone ne.

Prišedši na hom smo opazovali sonce, ki je bilo nekam čudno. Dognali smo, da nima tiste pege, ki jo je imelo od vekomaj za vekomaj. Gospod učitelj nam je rekel, da se pega imenuje »trdi« ali »zavaljeni« L. To pego baje opazujejo po vsem slovanskem svetu naši bratje vseh narečij. Še pri nas se povsod čuje nekaj, kar spominja na njo. Pri nas je podobna črki U, ali včasi V. Tu pa tam se opaža nerazločno, a je pa le.

Ker si pri nas izmislijo vsakih deset let kaj novega, da bi nas čim bolj zmešali in odvrnili od slovanstva, sedaj v šolah te pege na soncu ne smemo več omeniti. Da bi jih pa dosledno povsod pregnali, na to še misliti ni. Jaz sem bolj korenit. Opuščam in izpuščam trdo zavaljeni L pravpovsod. Se vsaj vidi, kak je naš jezik, uboga žrtev Samovolje.

Izlet me je hudo zdelal. Dogo sem izostal. V tem času se je mnogo izpremenilo. Odšel sem bil čisto zdrav, prav nič boln. Potem sem pa čutil, da sem boln, no, in sedaj sem bovn ali boun; ne vem kako. Gorje, če bi res zbolel, in bi bil nazadnje še resno bon! — V. G.

Rogatec

Petnajst let je že od tega, kar smo se ujedinili bratje Srbi, Hrvati in Slovenci ter stvorili močno in veliko državo — Kraljevino Jugoslavijo.

Čeravno je že preteklo toliko let od ujedinjenja in razpada bivše avstro-ogrske monarhije, vendar se še pri nas jako nemškutari in nas s tem spominja na one čase, ko smo bili pod tujim jarmom. Tudi tu, v Rogatcu, čujemo po trgu javno nemškutarenje. Večina iz ust ljudi, katerim bije srce za tretjim carstvom.

Tudi par napisov v blaženi nemščini nam krasi trg. Mislim, da je zadnji čas, da se take zgodovinske stvari spravijo v kakšen dunajski muzej.

So tu namreč ljudje, ki se trkajo po prsih kot zavedni Jugosloveni, a v srcu si pa želijo bivšo monarhijo.

Ko sem se nedavno sprehajal zvečer po trgu, mi je udarila na uho godba, pomešana s petjem, ki je prihajala skozi okno enega izmed gospodov trgovcev. Mislim, da je radio igral »Die Wacht am Rein«. Poznamo vas, in tudi vemo, kakšen namen ste imeli, ko ste pustili igrati ta komad pri odprtem oknu, a vedite, da smo v Jugoslaviji in ne v Avstriji. Bodite vsaj bolj vljudni in zaprite okno, kajti mi nismo željni teh komadov. Lahko se vam v nasprotnem slučaju zgodi, da ostanete čez noč brez antene.

Tudi so tu nekatere mamice, ki uče svoje otroke v blaženi nemščini, rekoč: »S slovenskim jezikom se nikamor ne pride, z nemškim pa po celem svetu.« Če je pa to res, pa ve, skrbne mamice, poberite svojih sedem sliv, pustite jugoslovenske dinarje na miru in se napotite v Hitlerjevo deželo, kjer vas bodo z veseljem sprejeli.

Celo na cestah doživi človek stvari, ki bi jih ne verjel, da bi ne bil sam zraven. Ko so se neki večer vračali mladi Sokoliči od telovadbe domov, se izrazi eden izmed njih: »Kaj, ti si zdajle ušel iz cirkusa?«

Napram osebi pa, ki je bila slučajno zraven, pripomni: »Das sind grosse Trotl.« Seveda, kjer ni tožnika, ni sodnika. Toda, pazite se, gospod! Take besede se lahko drago plačajo! Za danes dovolj o teh zeleno-klobukarjih. Drugič jih bomo morali ožigosati z imeni, če se ne poboljšajo. Opazovalec.

Dolnja Lendava

JEZIČNI SEPARATIZEM V PREKMURJU.

Pod tem naslovom je priobčil Vaš cenj. list v štev. 23. z dne 10. junija 1933. članek, ki ni povsem točen in je vzbudil precej nevolje pri tukajšnjem domačem slovenskem ljudstvu. Oziraje se na to, blagovolite priobčiti stališče tukajšnje Narodne Odbrane v tem pogledu.

Res je, da teži vsak narod za skupnim književnim jezikom, a s tem še ni rečeno, da bi ne dopuščal posameznih narečij. Kot primer naj navedem samo nemški in francoski narod. Kar se pa prekmurskega narečja tiče, pa moramo priznati, da jemljejo celo sodobni jezikoslovci prekmurske besede, da z njimi izpopolnjujejo naš književni jezik, da ne omenjam velikega Miklošiča, ki je bil zelo vesel, ako je mogel udariti na Dunaju s kakim prijateljem po panonsko-prekmursko, češ, saj je ta govorica najlepši in najčistejši zgodovinski spomenik onega jezika, v katerem sta učila naše dede sv. Ciril in sv. Metod blagovesti.

Da bi bilo to narečje dokaz in nekak simbol tukajšnjega ljudstva madjarskega suženjstva, tudi ne drži; ravno nasprotno: marsikatero drugo pleme bi zavrglo v tisočletnem suženjstvu ali hote ali nehote svoj jezik, toda prekmurski Slovenci niso samo ohranili z veliko težavo svojega narečja čistega, temveč so prevzeli še Madjari v teku stoletij v svoj jezik marsikatero slovensko prekmursko besedo.

Nas vseh dolžnost je, da ne blatimo dragocenih svetinj posameznih ljudstev, temveč jih jim moramo očuvati, saj vendar nikomur ne pride na misel, da bi se začel obregavati ob prleščino, savinjsko narečje, ribniško itd.; čemu torej ob prekmurščino.

Naša dolžnost je, kot dolžnost tukajšnje Narodne Odbrane, da branimo z velikimi žrtvami ohranjeno samoniklost prekmurskih Slovencev čisto in jo branimo proti Madjarom, ker s tem bomo bolj pridobili to dobro ljudstvo za jedinstveno državno idejo, kakor pa da ga žalimo z »žlobudravščino«.

Ves omenjeni članek o jezičnem separatizmu je tendencijozen, zato ga tukajšnja Narodna Odbrana kot budni čuvar nacionalnih interesov na meji odklanja.

Narodna Odbrana v Dolnji Lendavi.

Film naše zemlje

POSLANEC

Kaj pomeni beseda poslanec, je že samo po sebi tako razumljivo, da ve prav dobro vsak najoddaljenejši hribovec, ki tudi ve, da je poslanec poslan v narodno skupščino, da tam, kjer se delajo in popravljajo zakoni, zastopa svoj kraj oz. ljudstvo sreza, iz katerega je bil poslan, da prihaja stalno med ljudi, jim poroča o svojem delu, o svojem poslanstvu v narodni skupščini, kakor tudi po raznih odborih.

Je neki srez v naši ožji domovini (banovini dravski), ki je tudi poslal svojega poslanca v narodno skupščino. Njegovi ljudje so sigurni, da ni storil ničesar nečastnega, pač pa vedo, da je pomagal ustvarjati mnogo koristnega. Križ je le, da ga zobje radi bolijo in da težko govori.

Res je pa, da skrbi — prav zares skrbi — za svoje ljudstvo. Saj poroča ob priliki zborovanja, največjega trenutka za njega v njegovem srezu, ob položitvi računa o svojem enoletnem delu v svojem glavnem poročilu z resnično skrbjo v srcu o nekem velikem nameravanem zboru, na katerega bo šlo tudi mnogo ljudi iz njegovega sreza. Nameravani zbor bi bil v velikem mestu, po katerem pa (po njegovem) kmetje ne znajo hoditi in ker je tam mnogo avtomobilov, priporoča vso pažnjo pri hoji, da bi ja kakega ne povozili. Gotovo se tudi boji, da bi v slučaju nesreče prehitro ne zvedeli doma, vsled naše predobre časopisne poročevalske službe, na katero se tako dobro zanaša, da mu na sestankih ni potreba ničesar poročati, ko imamo tako dobro in hitro časopisno poročevalsko službo tako, da je s tem delom že vse opravljeno. Seveda, kdor ima časopis — dnevnik. Da ga pa naš kmet nima, to pa vsak ve.

Brihtna glava — dobra duša,
pesem prava — vse ga sluša!

Strelske družine

Strelska družina Ljubljana obvešča članstvo in prijatelje strelskega sporta, da se strelske vaje radi sokolskih svečanosti in drugih prireditev do 9. julija ne bodo vršile. Prihodnje strelske vaje se bodo vršile od 9. julija dalje redno vsako nedeljo od 8·30 do 12. ure na vojaškem strelišču na Dolenjski cesti.

Ker se je cena municiji letos znatno znižala in ker se bo ob priliki razvitja strelskega prapora na jesen vršilo tekmovalno streljanje z lepimi nagradami, pričakujemo pri vajah čimvečje udeležbe. **Odbor.**

Streljačka družina v Šent Ilju v Slov. goricah otvori slovesno svoje strelišče v nedeljo dne 2. julija ob 3. uri. Po otvoritvi ljudska veselica v prostorih gostilne Vračko. Bratska sosednja društva in vsi prijatelji iz Maribora, prihitite v nedeljo v obmejni Šent Ilj.

Kadarkoli se pri nas pojavi glas o plemenski razdelitvi države, se Mussoliniju smeji srce

IZJAVA.

Iz našega poročila o občnem zboru ljubljanske sekcije Jugoslov. profesorskega društva, ki smo ga priobčili v 22. številki »Pohoda«, so sklepali posamezniki, da ljubljanska sekcija tega društva spomenice na kralja, ki jo je sestavil narodni odbor kot protest proti znanim punktacijam, ne bi bila podpisala. To pa ni res, ker vemo, da sta spomenico podpisala za sekcijsko upravo predsednik prof. Fran Grafenauer ter tajnik prof. Vlad. Lapajne. Ugotavljamo to, ker nismo imeli in nimamo namena delati nikomur krivico. Uredništvo.

Ne blati Jugoslavije v tujini, slabe razmere bičaj neizprosno samo doma!

Krajevne organizacije Narodne odbrane za Sv. Jakob, Trnovo-Barje v Ljubljani prirede v nedeljo dne 2. julija t. l. keglanje na dobitke v gostilni **Usenik**, Boštnikov trg št. 2 od 9. do 22. ure za gospe in gospode. Priporoča se prireditveni odbor.

Socialne brige nacionalizma

Nacionalizem sedanji in iskreni nacionalizem, ni samo skrb iz delokroga zunanje politike. Ni briga, da se poveča in da se obdrži državni teritorij. Tak nacionalizem bi bil šovinizem ali politična grabežljivost. Taka politika se imenuje imperialistična, ker so tako politiko nekdaj vodili imperiji, ki so obračali svojo pažnjo na svojo nacijo, ali na nacije, ki so bile pod njim. Avstrija in Nemčija sta vodili skozi veke tako politiko, vse do svetovne vojne.

Nacionalizem je pokret, ki skrbeč za teritorij skrbi istočasno tudi za socialno in ekonomsko zaščito nacije. Ekonomska zaščita nacije, tako kolektivno kakor posamič je ena prvih skrbi nacionalizma. Ni politično zdrave nacije, če ni ekonomsko zavarovana in če nima zdravega družabnega položaja. Ekonomska samostojnost poedinca, najširših mas, je v našem narodu istočasno najboljši temelj nacionalizma, ki se je vedno manifestiral v našem narodu, kadarkoli je bilo to potrebno. Tudi danes mora nacionalizem kot pokret paziti na ekonomsko zavarovanje poedinca in na njegov socialni položaj.

Tok sodobnega življenja, gnan po razvoju tehnike in egoizmu poedinca, vse bolj odvaja poedinca od polja, trga ga pri korenu in ga meče v naročje tistih strahovitih svetovnih mlinov, ki ga imenujejo velikomestno življenje. Ti družabni mlini zmeljejo dušo in telo vsakega neodpornega bitja. In edinka iztrgana iz tal, na katerih je vznikla in na katera je bila navezana, se hitro posuši in umre.

V deželah velike industrije, kakor je Amerika, poljedelstvo ni nič drugega kot industrija, grobi kapitalizem, ki je človeku odvzel tudi njivo. Ameriški farmerji niso gospodarji zemlje, iz katere bi vzrasli (razen par izjem), temveč so industrijalci, ki imajo danes svojo farmo v enem kraju Amerike, jutri v drugem. Oni niso zrasli s svojo njivo, njih ne veže ljubezen na to zemljo, oni ne najdejo opore na svojem terenu, oni so navezani samo na interes, na kapital, oni pripadajo poljedelski industriji. K sreči pri nas ni tako in tudi ne bo. Naš posestnik, naš gospodar je vezan na grudo, kadar ima koristi od nje in kadar je nima. Zakoreninjen je na svojo njivo ter je jak in stabilen.

Toda socialna beda često iztrga koga z njegove zemlje in ga vrže v vrtinec velikomestnega življenja. Iztrgani seljak z njive ni več tisto, kar je bil. Z njim se igrajo mestne struje, dokler ga ne uničijo.

Imamo še neko vrsto ljudi, ki je slična poljedelcem iztrganim z njive. To je masa ekonomsko slabih meščanov in velikomeščanov. Prvi kakor drugi so izpostavljeni ekonomskim neprilikam mesta in vsem strujam, ki se vlečejo skozi mestne ulice.

Mesta se hranijo s polj. Tam po njivah in dolinah raste, uspeva, se rodi vse ono, kar je potrebno za ustvarjanje in jačanje mest, družbe, nacije. Iz vasi prihaja bogastvo in siromaštvo, mesto vse to prejema in požira, pretvarja v dobro ali zlo. Nacionalizem ima za te najširše podeželske in mestne mase samo ljubezen in skrb, skrb da obdrži te mase zdrave tako telesno kakor duhovno. Osirotenje seljaka in nezaposlenost v mestu sta dva zla, proti katerim se mora nacionalizem najčešče in najljutejše boriti. Nacionalizem obstoji zaradi najširših mas in on jih mora ščititi, mora se brigati zanje v vsakem pogledu tako tudi v ekonomskem. Odtod dolžnost nacionalizma za socialno krizo.

Različni so vzroki, ki silijo kmeta, da se odtuji svoji zemlji. Ako izvirajo ti vzroki iz njegove želje, tedaj jih moramo spoštovati, ker je potrebno, da se mestno prebivalstvo osveži s kmetskim. Toda če izvirajo iz ekonomskih, prisilnih razlogov, ker je dežela prenapolnjena z ekonomsko siroto in bedo, potem moramo tu iskati zdravila, da se široke delavske mase v mestih ne vrže iz njih ravnotežja z navalom delovne sile z dežele. Treba je zavarovati osirotele na deželi in dovoljno zaposliti delavce v mestu. Kopičenje sirot po mestih samo povečuje bedo, podira socialno in ekonomsko ravnotežje in vodi do neurejenosti, ki nikoli ne koristi naciji.

K sreči to še ni slučaj v naši domovini, toda nacionalizem mora paziti na to, predno se pojavi tak problem. Tedaj kadar se pojavi, ga je težko rešiti in še težje odkloniti.

Mi imamo dovolj zemlje in dovolj prostora, ki ga moramo nacionalno osvežiti in obdržati. Naseljevanje takih predelov z osirotelim podeželskim prebivalstvom iz ekonomsko slabih krajev, je briga nacionalizma. Ne smemo dopustiti, da se odvaja od zemlje tisti, ki je ne želi samo radi ekonomsko slabih prilik. Ne smemo dopustiti, da se s silo ustvarja iz poljedelca tovarniški delavec in da se na ta način na eni strani ugonablja ekonomsko zdrava nacionalna edinka, na drugi strani pa se nakopičuje tržišče delovne sile in odvzema hleb mestnemu in tovarniškemu delavcu.

Kakor se nacionalizem briga za razvoj in jačanje domače delavnosti in nacionalne industrije, da bi ustvaril čim boljše delo nacionalni delovni sili, da bi nacionalnim delavcem omogočil življenje in delo, ravnotako se mora nacionalizem brigati, da se onemogoči osirotenje poljedelcev in trganje kmeta iz zemlje. Mestna industrija se lahko širi radi večje proizvodnje in zaradi čim boljšega zaposlenja delavca, toda ni treba iz poljedelske delovne sile ustvarjati tovarniške in metati seljaka v ekonomsko zavisnost in ekonomsko bedo.

Mi imamo zakone, ki ne dovoljujejo velikih posestev, ki se protivijo fevdalni politiki, toda ti zakoni ne morejo preprečiti kopičenje prebivalstva v poedinih pasivnih krajih. V tem slučaju je pregrupacija prebivalstva neizogibna potreba. Na eni strani pregrupacija, na drugi strani kolonizacija poedinih krajev, ki jih je treba osvežiti. Ako se to ne dela pametno, nastopi emigriranje kmetov v mesta, pretvorba poljedelca v nezaposlenega tovarniškega delavca.

Spomeniki na našem gradu

Naš grad se popravlja in prenavlja. Na mestu divjega neurejenega grebena nastaja vrsta lepo urejenih parkov, drevoredov, razglednih točk. In celo staro grajsko poslopje bo dobilo na zunaj in na znotraj nov videz. Grad bo postal priljubljena izletna točka, vabil bo nase s svojo lepoto in s svojim razgledom. Gotovo pa je čas, da ob tej prenovitvi dobimo tam gori par spomenikov, ki smo jih dolžni zgodovinskim dogodkom iz naših nacionalnih bojev. Predvsem je to spomenik onim, ki so bili v letih 1914—15 preganjani vsled jugoslovanskega nacionalnega prepričanja in so polnili zaduhle prostore starega ljubljanskega gradu, kjer so svoj čas prebivali arestantje. Bilo je med njimi mnogo naših ljudi iz Trsta, Gorice, Istre, Dalmacije, Primorja pa tudi iz Slovenije. Že ob odkritju spomenika kralju Petru se je imela na gradu vzidati spominska plošča tem njegovim sobercem za jugoslovansko državo. Plošča je bila menda že pripravljena, pa se je smatralo, da bi ne bilo primerno, da se odkrije na isti dan s kraljevim spomenikom. (Po našem mnenju so to kaj čudni nazori!) Z ozirom na sedanje prenavljanje je bilo slučajno prav, da se je počakalo. Sedaj se bo gotovo našel primeren prostor za ploščo v zidu ali v neposredni bližini gradu za piramido, ki naj bi spominjala na one dogodke. Mnogi tedanji gostje ljubljanskega gradu so še živi. Prav bi bilo, da bi se zbrala imena in spomini vseh onih, ki so tu prebivali. V tem oziru se tako malo brigamo za domačo zgodovino. Baje se namerava ob 20-letnici prihodnje leto postaviti ta skromni spomenik. Mislimo, da bi bilo tako prav in da bo mojster, ki prenavlja grad, našel primerno obliko zanj. Mi ne bi imeli nič proti temu, če bi se na grajskem zidovju ovekovečil — istotako kakor na Spielbergu v Brnu — spomin onim italijanskim karbonarjem, ki so tu trpeli za svobodo svojega naroda, ako se seveda nam dovoli, da smemo na isti način počastiti spomin onih naših žrtev, ki so padle za svobodo onstran meje... Ker že o tem pišemo, naj omenimo, da bi se nam zdelo umestno, da se na t. zv. stari šanci, ki je zdaj tako lepo obnovljena in se z nje nudi najlepši razgled — postavi v sredi velika piramida z letnico 1809. Na tistem mestu na vrhu raste sedaj slaboten kostanj, ki je brez pomena. Piramida bi bila ne le nekaka osrednja točka, ki bi se že od daleč videla, ampak bi vabila k sebi tudi kot spomenik na boje l. 1809., ki so se vršili na tem mestu med francosko armado in grajsko posadko. Bilo je to zadnja borba za ljubljanski grad, na njem se je odločila usoda Napoleonove Ilirije... Tedanji bojevniki leže pokopani na Fužinah pri Ljubljani, kjer se vidi še spomenik v parku, ki je sicer zelo zanemarjen. To bo v doglednem času prav lahko dostopna izletna točka iz Ljubljane, bodisi, da bo vozil tja doli tramvaj po cesti proti D. M. v Polju — ali pa po Ljubljanici. Lepo ni, da je tisti spomenik tako zanemarjen, pa naj je namenjen branilcem ali napadalcem. Piramida na gradu bi oživila spomin na dogodke in bi bila spomenik važnega leta v naši zgodovini, ki je prav, da se ga spominjamo vedno. Gotovo je, da bi taki spomeniki poleg drugih užitkov zvabili marsikoga na grad, ob enem pa bi z njimi izpolnili svojo dolžnost do onih ljudi in dogodkov, ki so dali ljubljanskemu gradu še poseben pomen. Ne vemo, ali se pri prenovitvi že misli na to; ako se ne, mislimo, da je prav, da smo na to pravočasno opozorili in da ima nacionalna javnost pravico zahtevati, da se zgodovinski kraji in dogodki označijo s primernimi spomeniki.

Za nas je jugoslovanstvo gotova stvar; gre nam samo za socialno pravično ter ekonomsko dobro ureditev države

ZAHVALA

Ne da bi doživel sad svojega požrtvovalnega dela in plačilo za velike žrtve, ki sem jih imel z ustvarjenjem moderne restavracije »Zvezda«, ter pod silo današnjih slabih razmer in splošne gospodarske krize, sem bil primoran opustiti restavracijo Zvezda, katero sem ustvaril in vodil polnih 11 let, ter sem v petek, dne 30. junija prenehal obratovati.

Restavracijo »Zvezda« je prevzel s 1. julijem t. l. nov najemnik, nadalje pa sem še obdržal kavarno »Zvezda« ter prosim vse cenjeno občinstvo še nadaljnje naklonjenosti.

Ob tej priliki naj mi bo torej dovoljeno, da izrazim vsem cenjenim gostom, damam in gospodom, za cenjeni obisk svojo najiskrenejšo zahvalo. Dolžnost me veže, da se prav posebno zahvaljujem zlasti vsem stalnim gostom, stalnim omizjem, raznim klubom in društvom, ki so od početka do konca ostali zvesti moji obiskovalci, ter prosim, da še v naprej s svojo navzočnostjo počastijo mojo kavarno.

Iskrena hvala vsem, ter se prav toplo priporočam udani

Krapeš Fran.

Ljubljana, dne 30. junija 1933.

Bistvo nacionalizma kakega naroda je stremljenje po politični in ekonomski samostojnosti svoje zemlje

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Naša pot je ravna: pohoditi in pomandrati moramo vsako nepošteno delo!

P. Knez:

S TREBUHOM PO REVIRJU

Gospod Cegnar Kristo je posebne vrste gospod. Ni plemenitaš tudi ne milijarder, a spet ne samo gospod po današnjih pojmih. Saj zdaj že na kmetih ne nagovarjajo z gospodom samo župnika, temveč tudi koga drugega, ki je brez kolarja. Seveda, biti mora čedno oblečen, da zasluži gosposko čast.

Gospod Cegnar Kristo si je pa ne služi in ne išče med kmeti. On ve, kje so danes prave žile imenitnega življenja, on razume smisel današnjega stoletja, sicer bi ne bil vreden sin svojega očeta. Gospodu Kristu je presneto jasno, kdo je prav za prav resničen gospod in kdo samo navidezen, samo po imenu in morebiti po čedni, skoraj gotovo neplačani suknji. Predobro se zaveda, da brez zlate mošnje ni resnične časti, in brez polne listnice ter bančnih vlog tudi ne pravega, resničnega gospoda. Že dolgo mu je znano, da je pravi gospod samo tisti, ki kaj premore, ki drži ljudi na vajetih in odloča o njihovem življenju, zdravju in smrti. Gospod Cegnar dobro razume, da je resnični gospod današnjega časa toliko pomemben kakor je bil včasih graščak, ki je gospodoval podložnim kmetom. Dandanes so pa važnejši rudniki in tovarne, zato je tudi za resničnega gospoda najvažnejše, imeti v svoji oblasti delavce, biti odločilen gospodar delniških družb, imeti svoje banke, skratka, vse tiste imenitne naprave, s katerimi se brez truda prikoplješ do denarja.

Toda sreča pravega gospoda ni namenjena vsakomur.

»Jaz gospod, ti gospod, kdo bo pa delal?«, vprašuje narodni pregovor. Brez tlačanov ni graščakov, brez delavcev ni podjetnikov. Tlačanov mora biti na tisoče, graščak je lahko en sam. Zato tlačanska usoda malokomu odide, imenitnost graščaka pa malokdo doseže. Da ta resnica tudi za moderni svet velja v polni meri, tega se gospod Cegnar Kristo že zdavnaj zaveda. O tem ni v njem nobenih dvomov več. Zato ceni in spoštuje gosposko imenitnost. Znano mu je, da tudi dandanes, ko govore tu in tam o odprtih vratih, ni pot do imenitnosti na stežaj odprta. Marsikdo je že poskusil plezati po lestvi opolzke sreče, pa ni bil na lestvi, temveč na nepremagljivi steni, pod katero jih je že veliko obležalo. Za takšno srečo je potrebna posebna iznajdljivost zlasti za tiste, ki po rojstvu niso zaznamovani zanjo, ker se ne rode v graščakovi palači.

Našemu gospodu se je ob rojstvu samo napol nasmehnila, torej je bila iznajdljivost še vedno zelo umestna. In te se je učil kar v domači hiši, pri debelem in prebrisanem očetu. Oče mu je postal naravnost vzor. Sin je po vsej pravici spoštljivo gledal nanj, saj mu je s prebrisanostjo zelo mehko postlal mladost, ga dal v šole, mu naročil učiteljev, da so prazne možgane zalagli z znanjem in mu pravočasno odpirali glavo.

Stari Cegnar ni imel nikogar, ki bi na ta način skrbel zanj, pa je vseeno znal življenje tako prijeti, da ga ni ogoljufalo. Navit in nabrit je rasel iz nič v imenitnega moža, neprestano je pridobival na masti, debelini, teži in imenitnosti. Bolj kakor on sam se je redil njegov mošnjiček. Z opravki, ki jih je opravljal, niso bili zvezani samo imenitni naslovi. Če niso vrgli žlahtnega cvenka, se je zanje vsakokrat kar lepo zahvalil. Toda on ni prilezel do bankirstva in vseh drugih položajev po navadni poti. Začel je kot evangelist ponižanih in razžaljenih, zatiranih in izkoriščanih. Vedel je, kje so vrelci imenitnosti. Ker pa ni imel odprtih vrat v delniške družbe, da bi v dividendah spoznal vrednost delavskih žuljev, je pričel s pridigami o tej vrednosti. Govoril je o novi družbi, o boljšem življenju, mislil je pa zase. Govoril je za druge, delal zase. Postal je gospod, marsikak imeniten naslov si je nataknil za klobuk, žvenketal je z denarjem, tisti pa, ki so mu ga zbirali, tisti so ostali tam, kjer je bil on takrat, ko je še nosil zakrpane hlače in mu še niso nagajali trije podbradki.

S pridigami pa nikdar ni popolnoma prenehal. Veliko tistih, ki so kdaj verovali vanj, je spregledalo. Znali so ločiti besede od dejanj, spoznali so resnico in mu obrnili hrbet. Vseh pa ni obšlo spoznanje, nasedali so obljubam in lažem, vabam in frazam. Tako stari Cegnar ni imel prevrženih vseh računov, dasi se mu prav vsi le niso posrečili. Mož je pa prevdaril tudi to, da en sam nikdar vsega ne zmore. Kar je oče začel, mora sin nadaljevati. Nič za to, če niso vsi ljudje navdušeni za njegove posle, če mu mnogi očitajo neke vrste nepoštenost, če imenujejo vsa njegova prizadevanja koritarstvo.

Sin mora biti vreden svojega očeta!

Koritarstvo je prostaška beseda. Na shodih prihaja iz sovražnih ust. Koritarstvo je blato, s katerim nasprotniki in zavidneži brizgajo požrtvovalne ljudi. Tiste, ki jim je pri srcu obči blagor, dobrobit naroda. Kdor pa skrbi za občo blaginjo, mora biti vedno pripravljen na nerazumevanje. Nehvaležnost je plačilo sveta! Nihče ji ni ubežal, vsi so kaj pomenili in storili, so bili z njo kronani.

Tako je mislil oče.

Nič drugega ni mislil sin, ki je hodil po očetovih stopinjah in ga je hotel biti vreden. Tudi sin je začel s pridigami. Njemu ni bilo treba ljudi šele zbirati, on je našel že zbrane. Samo vsiliti se jim je moral, prikupiti. Potrudil se je samo toliko, da jim je jecljal in da je držal take pridige, ki so mu dale zaupanje.

Ljudje so hvaležni za vsako dobro besedo. Delavci se oklenejo marsikoga, ki obljublja odrešenje. Kakor mnogim drugim so tudi gospodu Cegnarju Kristu verjeli, da prihaja z njim evengelist čistega srca in poštenih namenov. Saj so bile njegove besede za izkoriščane in zapostavljene nekaj takega, kakor je voda za ribe in zrak za vse, kar živi pod soncem.

Gospod Kristo je zelo rad govoril o socializmu. Razlagal je krivičnost sodobne družbe in slikal vstajenje novega sveta. Večkrat je spregovoril o tem, kako je potrebno, da se blagri tega sveta pravično razdele. Da ne bo vse na enem kupu, drugje pa nič. Da ne bo na eni strani izobilje, na drugi pa največja beračija. O vsem tem še vedno zelo pogosto razlaga. To je delavcem všeč. To kaj radi slišijo, saj dobe s tem samo potrdilo resnice, ki je stokrat premišljena, stokrat dognana. Gospod Cegnar pa s pridigovanjem dobi njihovo zaupanje, ki mu je še mnogo bolj potrebno kakor očetu.

Očeta je prebrisanost pripeljala k marsikakšnemu koritu. Sin ga posnema samo pri koritarstvu med delavci. Zato je tem važnejše, da jim govori o socializmu, o rešitvi iz bede. Od vnetega pridigovanja ima zgolj korist. Saj ga nihče ne povpraša, kako je on sam razdelil očetove tisočake. Nihče ga ne opozori, da ni prav, če samo lepo govori, a ničesar od svojih naukov ne izpolnjuje. Nihče mu ne pokaže prepada med besedo in dejanjem. Nihče ga glasno ne spomni, da ni prav živeti v razkošnem stanovanju, igrati resničnega gospoda in vleči z delavskim stradanjem pripravljeno plačo, ki zajema kar nekaj lepih tisočakov na mesec. Nihče močno ne zagodrnja, da se bančne obresti ne skladajo s pridigami, da grabežljivost in zakrinkana lakomnost nikakor ni žrtvovanje za splošno korist. Zato gospod Cegnar Kristo brez skrbi govori o socializaciji, katere se v resnici bolj boji kakor vsi drugi, ki bi jih prizadela na udobnosti in mošnjičku. Kajti on šele leze navzgor, on šele grabi in nosi na kup, zato bi bilo kaj nerodno, če bi mu ga že zdaj razbrskali, ko še ni prav varno spravljen.

(V oklepaju lahko povemo, da je gospod marsikaj že imenitno spravil, kar se mu dobro obrestuje, kar mu daje najboljše nade na vse čase, pa naj bi bili za druge še tako slabi. Zato se vzlic krizi imenitno redi in ga je vsak dan več.)

Za našega gospoda gre žito v klasje. Gospod žanje. Marsikomu velja za pogumnega bojevnika, za učenega učenca učenih učiteljev, ki so s srčno krvo pisali knjige o lepši bodočnosti in za svoje velike ideje znali tudi kaj pretrpeti. Naš gospod pa ve, da dandanes še vedno lahko trpiš, vendar pa ni treba vsakomur nositi kože na trg. Če je Kristus umrl, so pa župniki toliko bolj rejeni in zadovoljni.

Rejen in zadovoljen je tudi naš gospod. Tudi on pridobiva na masti, debelini, teži in imenitnosti. Predobro se zaveda, da ni sam te vrste in ta dragocena zavest mu daje poguma za nadaljne debelenje. Če se spomni na prepad med besedami in dejanji, če pomisli, da neprestano greši nad tistimi, ki jih oznanja ljudem za svoje vzore, tedaj se hoče v njem nekaj oglasiti, da morebiti vse to le ni prav. V takih trenotkih — ki pa niso nič kaj pogosti — se vedno domisli vseh tistih, ki enako grešе in prav tako kakor on razglašajo, da so evengelisti novega sveta, bojevniki resnice in pravice.

Marsikdo pa že danes ve, da so samo navadni koritarji, ki jim je polna skleda edina sveta stvar na svetu. Svojih korist se krčevito drže, saj je prijetno pri njih. In prijetno bo toliko časa, dokler ne obide tistih, ki poslušajo njihove pridige, spoznanje, da med delom in besedami ne sme biti prepadov.

Potem odklenka vsem, ki se po revirjih sprehajajo z rejenimi trebuhi in se ljudem predstavljajo za rešenike sveta.

Odgovorni urednik Miroslav Matelič. — Izdaja za Narodno obrambno tiskovno zadrugo, r. z. z o. z., Ernest Vargazon. — Tiska tiskarna Merkur (predstavnik Otmar Mihalek). Vsi v Ljubljani.